

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ (ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)*

***

TEACHER'S OPINIONS ON THE PROBLEMS OF EARLY CHILDHOOD
EDUCATION

Mehmet KÖK**
Adnan KÜÇÜKOĞLU***
Mehmet Nur TUĞLUK****
Sinan KOÇYİĞİT****

Özet

Okul öncesi dönem yaşamın en önemli ve en kritik gelişim aşamalarından biridir. Bu dönemde kazanılacak bilgi ve beceriler daha sonraki dönemlerin gelişim seyrini belirlemektedir. Dolayısıyla okul öncesi eğitime özel bir önem verilmelidir.

Bu çalışmada okul öncesi eğitimin temel sorunlarına, bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin gözüyle bakılmıştır. Onlardan elde edilen görüşler çerçevesinde mevcut sorunlar tespit edilip çeşitli öneriler sunulmuştur.

---

* Bu çalışma XIII. Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi K.K.Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Bölümü

*** Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi K.K.Eğitim Fakültesi. Eğitim Programları ve Öğretim ABD.

**** Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi K.K.Eğitim Fakültesi. Okul Öncesi Öğretmenliği ABD

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk dönemi, eğitim problemleri, okul öncesi

Abstract

Early childhood education is one of the most important and critical development phases of life. Following ages behaviors are determined by this period. Pre-school education is important for this ages gained behaviors become base of following behaviors. On account of private an important must been given early childhood education.

In this research was looked at by working teachers glance in this instituon fundamental problems of pre-school education. Point of views which was obtained form teachers different suggestion presented.

Keywords: *Early childhood, teacher opinion, education problems*

Problem Durumu

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden, temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan; bedensel, psiko-motor, sosyo-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen kişiliğin bir bütün olarak şekillendiği, gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanabilir(Oktay, 1985). Okul öncesi eğitim mekânları, çocukların bir program çerçevesinde tüm gelişimlerine yardım etmek, hızlandırmak ve ilköğretim okullarına temel oluşturmak üzere düzenlenmiş mekânlardır(Cin, 1989).

Son yıllarda ülkemizde okul öncesi eğitimin ve okul öncesi eğitim kurumlarının hızla yaygınlaştığını görmekteyiz. Ancak bu hızlı yaygınlaşmaya rağmen okul öncesi kurumlarında ergonomi ve donanımın henüz istenilen düzeyde olmadığı dikkati çekmektedir. Okul öncesi eğitimi vermek amacıyla yapılan bir binanın, hizmetini verimli bir şekilde yapabilmesi için eğitim ortamı ve donanımının çocukların sağlığına ve gelişimlerine uygun bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir(Demiriz, 2003).

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)**

Amaç

Bu çalışmanın temel amacı; okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde, okul öncesi eğitiminin öğrenme öğretme süreçlerindeki sorunlarını dört kategoride (okulun ve sınıfın fiziksel koşulları, yöntem ve teknik, plan ve program ve sınıf yönetimi) tanımlayarak uygun çözüm yolları geliştirebilecek ipuçları elde etmektir.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma Erzurum ilinde görev yapan 80 öğretmenle sınırlıdır.
2. Çalışmada tespit edilen sorunlar ölçme aracına verilen yanıtlarla sınırlıdır.

Yöntem

Bu çalışmada betimsel araştırma yaklaşımı kullanılarak öğretmen görüşleri taranmıştır. Araştırma evrenini Erzurum ilinde görev yapan okul öncesi 80 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada örneklem tespitine gidilmemiş, ulaşılması ve verilerin elde edilmesi avantajları dikkate alınarak Büyükşehir Belediyesi sınırlarındaki tüm okul öncesi öğretmenleri araştırmaya dâhil edilmiştir.

Veri toplama aracı hazırlanmadan önce geniş bir alan araştırması yapılmış ve konuya katkı sağlayabilecek çalışmalar incelenmiştir. Bu doğrultuda ölçme aracının kapsamının ve dış yapısının oluşturulmasında Turla ve diğerleri(2001) tarafından yapılan çalışma esas alınmıştır. Ölçme aracı geliştirilirken öncelikle öğretmenlere açık uçlu sorular sorularak okul öncesi eğitimin sorunlarına ilişkin datalar elde edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında okul öncesi eğitim ile ilgili sorunlar dört ana başlıkta toplanmıştır:

- a) Planlama ve program yaklaşımlarından kaynaklanan sorunlar,
- b) Öğretme-öğretme süreçlerindeki strateji, yöntem, teknik sorunları
- c) Sınıf yönetimi değişkenlerine ilişkin sorunlar
- d) Okul ve sınıfın fiziki organizasyonu ilişkin sorunlar

Ölçme aracı 4 boyut altında 29 maddeden oluşmuştur. Ayrıca ölçme aracına öğretmenlerin görev süresi, cinsiyeti ve mezun olduğu okul türünü gösteren bilgi formu eklenmiştir. Toplanan veriler bu üç değişkene göre çapraz

tablolarda frekans ve yüzde değerleri ile gösterilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin kullanılan yöntem ve teknik, plan sınıf ve davranış yönetimi ile ilgili ortalama, standart sapma ve "t" değerleri özet tablolar şeklinde sunulmuştur.

Bu çalışma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin görevlerini yaparken karşılaştıkları sorunlar tespit edilerek çözüm önerileri ortaya koymak için, aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Okul öncesi öğretmenlerinin görevlerini yaparken karşılaştıkları okulun ve sınıfın fiziksel koşulları ile ilgili sorunlar öğretmenlerin görev süreleri dikkate alınarak verdikleri cevapların frekans ve yüzde değerleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

2. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görev sürelerine göre, okul öncesinde kullanılan yöntem, teknik, planlama sınıf yönetimi ile ilgili sorunları algılayışları arasında fark var mıdır?

3. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kullanılan yöntem ve teknik, plan sınıf ve davranış yönetimi ile ilgili sorunları algılayışları arasında fark var mıdır?

Bulgular ve Yorum

Birinci alt problemle ilgili bulgular ve yorum

Erzurum ilinde okul öncesi kurumlarda farklı sürelerde çalışmış olan öğretmenlerin okulun ve sınıfın fiziksel koşulları ile ilgili verdikleri yanıtlar ve frekansları aşağıda Tablo 1 ve Tablo 2 de sunulmuştur

Tablo 1: Öğretmenlerin Kıdem Dağılımı

	f	%
1-3 Yıl	59	73.8
4-6 Yıl	16	20.0
7-10 Yıl	5	6.2
Toplam	80	100

Tablodan da anlaşıldığı üzere araştırma kapsamında görüşleri alınan öğretmenlerin %73,8'ü (59) 1-3 yıl arası kıdemli, % 20.0'ı (16) 4-6 yıl arası kıdemli, % 6.2 'si (5) 7-10 yıl arası kıdemlidir.

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)**

Tablo 2: I. Alt probleme ilişkin frekans tablosu

Fiziksel organizasyon	Yanıt	F	%
Sınıfın çocuk sayısına göre çok küçük olması	Evet	70	87.5
	Hayır	10	12.5
	Toplam	80	100
Sınıftaki çocuk sayısının fazla olması	Evet	70	87.5
	Hayır	10	12.5
	Toplam	80	100
Sınıftaki çocukların seviyelerinin birbirinden farklı olması	Evet	35	43.2
	Hayır	45	56.8
	Toplam	80	100
Köşelerde çocuklar için yeterli derecede araç -gereç ve oyuncak olmaması	Evet	65	80.2
	Hayır	15	9.8
	Toplam	80	100
Köşelerde araç-gereç ve oyuncakların çok eski olması	Evet	65	80.2
	Hayır	15	9.8
	Toplam	80	100
Masa, dolap, sandalye, pano, vb. demirbaş araç-gereçlerin çok eski olması	Evet	50	62.5
	Hayır	30	37.5
	Toplam	80	100
Masa, dolap, sandalye, pano, vb. demirbaş araç-gereçlerin yetersiz olması	Evet	60	75.
	Hayır	20	25.
	Toplam	80	100
Bahçenin olup olmaması	Evet	75	93.8
	Hayır	5	6.2
	Toplam	80	100
Okulun ve sınıfın şehrin gürültüsünden etkilenmesi	Evet	50	62.5
	Hayır	30	37.5
	Toplam	80	100
Sınıfın çocuğun hareket alanını kısıtlaması	Evet	80	100
	Hayır	-	-
	Toplam	80	100
Sınıfta çocukların geldikleri sosyal ortamın farklı olması	Evet	35	43.2
	Hayır	45	56.8
	Toplam	80	100
Lavabo, vestiyer ve dolapların çocuğun seviyesine uygun olup olmaması	Evet	55	63.8
	Hayır	25	31.2
	Toplam	80	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin % 87,5 (70) sınıfların öğrenci sayısına göre küçük olduğunu % 87,5 (70) öğrenci sayısının sınıflara göre fazla olduğunu belirtmişlerdir. Sınıflardaki öğrencilerin seviyelerinin farklı olmasını öğretmenlerin çoğunluğu sorun olarak görmemektedirler.

Ders ve oyun araç - gereçlerinin yetersiz ve eski olması öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu tarafından % 80,2 (65) sorun olarak görülmektedir. Araştırmada dikkat çekici sonuçlardan biriside okul öncesi eğitimi veren kurumlarda oyun ve dinlenme bahçesinin olmaması veya yetersiz olması %93,8(75) öğretmenlerin neredeyse tamamı tarafından sorun olarak görülmüştür. Okul ve sınıf çevresindeki trafik vb. gürültü kaynakları da öğretmenlerce 62,5 (50) sorun olarak ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin üzerinde önemle durduğu ve tamamının ifade ettiği %100(80) sorun sınıfların öğrencilerin hareket alanını kısıtladığı yönündedir. Öğrenciler arasındaki sosyal farklılık öğretmenlerin çoğunluğu tarafından % 56(45) bir sorun olarak görülmemektedir. Öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılamakta olan eşyaların öğrencinin seviyesine uygun olmaması %68,8(55) öğretmenlerce sorun olarak görülmektedir.

Tablo 3: I. Alt probleme ilişkin frekans tablosu

Öğrenme-Öğretme Süreçleri	Yanıt	f	%
Tek öğretmen olmak	Evet	25	32.1
	Hayır	55	67.9
	Toplam	80	100
Yeni eğitim yaklaşımları konusunda bilgisiz olmak	Evet	60	75
	Hayır	20	25
	Toplam	80	100
Yöntem seçimine idare tarafında yapılan müdahaleler	Evet	65	81.5
	Hayır	15	18.5
	Toplam	80	100
Plan hazırlamaların zorlukları	Evet	55	68
	Hayır	25	32
	Toplam	80	100
Planlama ve okul yönetimine katılımın engellenmesi	Evet	70	87.5
	Hayır	10	12.5
	Toplam	80	100
Planlamanın çok zaman alması	Evet	40	50
	Hayır	40	50
	Toplam	80	100

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)**

Program içeriğinin yetersiz olması	Evete	70	87.5
	Hayır	10	12.5
	Toplam	80	100
Öğretmene rehberliğin yeterince yapılmaması	Evete	70	87.5
	Hayır	10	12.5
	Toplam	80	100
Sınıf yönetimi	Yanıt	f	%
Öğretmenin sınıf hâkimiyetinde yetersizliği	Evete	75	93.8
	Hayır	5	6.2
	Toplam	80	100
Cezaya yer verilmesi.	Evete	70	87.5
	Hayır	10	12.5
	Toplam	80	100
Ödül ve pekiştirenlerin yerinde kullanılmaması	Evete	60	75
	Hayır	20	25
	Toplam	80	100
Çocuklarda görülen yaygın uyum problemleri	Evete	50	62.5
	Hayır	30	37.5
	Toplam	80	100
Yeni davranış kazandırmanın güçlüğü	Evete	60	75
	Hayır	20	25
	Toplam	80	100
Zamanı etkin kullanmama	Evete	45	56.2
	Hayır	35	43.8
	Toplam	80	100
Yeterince anlayışlı olamamak	Evete	65	80.2
	Hayır	15	19.8
	Toplam	80	100
Çocukların sorularına ve ihtiyaçlarına yeterince cevap verememek	Evete	55	68.8
	Hayır	25	31.2
	Toplam	80	100

Tablo incelendiğinde yöntem-teknik, plan-program, sınıf ve davranış yönetimi ile ilgili sorunlara öğretmenlerin %67,9(55) tek öğretmen olmanın herhangi bir yönden sorun yaratmadığını,%75(60) öğretmen ise yeni eğitim yöntem ve yaklaşımları konusunda bilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Planlama ve okul yönetimine katılımın engellenmesi hususunda öğretmenlerin %87,5(70) sorun olarak görmüşlerdir. Mevcut programların amaçları gerçekleştirilmeden uzak olduğunu ise öğretmenlerin tamamına yakını

%93,8(75) vurgulamışlardır. Öğretmenler sınıfların kalabalık olduğunu ve bu durumun sınıf yönetiminde sorunlar yarattığını %93,8(75) belirtmişlerdir.

Genel olarak görev süreleri ile sorunları belirtmede bir paralellik vardır. Görev süresi arttıkça öğretmenler daha az sorun belirtmektedirler. 1-3 yıl arasında görev yapan öğretmenlerin %73,8(59) yöntem-teknik, plan-program ve sınıf yönetiminde birçok zorlukla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu oran 4-6 yıl arasında görev yapan öğretmenlerde %20 (16) ,7-10 yıl arasında görev yapan öğretmenlerde ise %6,2(5) olarak dağılım göstermektedir.

İkinci Alt Problemle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin görev sürelerine göre yöntem ve teknik plan ve program sınıf ve davranış yöntemi ile ilgili sorunları algılayışlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirtmek için tek yönlü varyans uygulanmıştır.

Tablo 4: Ortalama ve standart sapma değerleri

	Görev süresi	X	S.S
Yöntem- teknik	1-3 Yıl	6.254	,1097
	4-6 Yıl	6.625	,1250
	7-10 Yıl	6.000	,0000
Plan- program	1-3 Yıl	7.152	,1600
	4-6 Yıl	6.437	,1573
	7-10 Yıl	11.000	,0000
Davranış yönetimi	1-3 Yıl	12.474	,2663
	4-6 Yıl	11.500	,5000
	7-10 Yıl	13.000	,0000

n1:59 n2:16 n3:5

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)**

Tablo 5: Öğretmenlerin Görev Süreleri, Yöntem ve Teknik, Plan ve Program Davranış ve Yönetimi Arasındaki Farklara İlişkin Varyans Değerleri

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Ortalama kare	F değeri
Yöntem Teknik	Guruplar arası	9.889	1	9.889	.164
	Guruplar içi	47.08	78	.664	
	Toplam kareler	47.18	79		
Plan Program	Guruplar arası	0,570	1	.570	.255
	Guruplar içi	174.430	78	2.236	
	Toplam kareler	175.000	79		
Sınıf Yönetimi	Guruplar arası	,479	1	.479	.118
	Guruplar içi	316.709	78	.4060	
	Toplam kareler	317.187	79		

$p > 0.05$

Tablodaki veriler incelendiğinde görev süreleri farklı olan öğretmenlerin yöntem ve teknik, plan ve program, davranış ve yönetimi ile ilgili sorunları algılayışlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Farklı görev sürelerine sahip öğretmenlerin sorunları algılayışlarının benzer oldukları söylenebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlgili Yorum ve Bulgular

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kullanılan yöntem ve teknik, plan sınıf ve davranış yönetimi ile ilgili sorunları algılayışları arasında farklılık gösterip göstermeyeceğini

tespit etmek için "t" testi analizi yapılmış elde edilen bulgular aşağıda Tablo 6 da sunulmuştur.

Tablo 6: Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Kullandığı Yöntem-Teknik, Planlama ve Sınıf Yönetimine İlişkin t Değerleri

	Cinsiyet	X	S.S	t
Yöntem ve teknik	Erkek	6.5263	.5130	1.389
	Kız	6.2459	.8298	
Plan ve program	Erkek	6.9474	1.0260	-1.015
	Kız	7.3443	1.6009	
Sınıf ve davranış yönetimi	Erkek	11.4211	1.1213	-2.279
	Kız	12.5902	2.1395	

Tablodaki bulgular incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre öğretmenler arasında yöntem ve teknik kullanımı, planlama ve program anlayışı, sınıf içi süreçler ve sınıfta davranış yönetimi sorunlarına bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yani her iki gruptaki öğretmenlerin benzer sorunları ifade ettikleri söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir. Öğretmenlerin neredeyse tamamı sınıflarının okul öncesi eğitiminin gereklerine ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun olmadığını, sınıfların fiziki donanımının yetersiz olduğunu, araç gereç ve materyallerinin eski ve yetersiz olduğunu ve okulun çevre düzenlemesi ve oyun bahçesinin olmadığını veya yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenler okul içi genel planlama sınıf içi faaliyetleri planlamada okul idaresinin engelleriyle karşılaştıklarını, program içeriğinin yeterli olmadığını ve üzerinde değişiklik yapılmasına izin verilmediğini, ayrıca yeni plan yapma konusunda kendilerinin yeterince bilgili olmadıkları gibi bu konuda onlara rehberlik edecek kişilerin olmadığını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%92,8) sınıf yönetimi becerilerinde yetersiz olduklarını, ödül ceza ve pekiştiricileri kullanmakta zorlandıklarını (%87), sınıftaki davranış problemlerine yeterince ve etkin müdahale

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)

demediklerini (75), zamanı verimli kullanmakta zorlandıklarını (%56) ve bu konuda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Bu sonuçlar ışığında;

1. Okul öncesi öğretmeni yetiştirme yaklaşımlarının ve kurumlarının gözden geçirilmesi programlarının yenilenmesinin,
2. Okul öncesi öğretmeni seçiminde akademik sınavların yanında özel elemelerin yapılmasının,
3. Hizmet-İçi eğitim faaliyetlerine önem verilmesinin,
4. Öğretmenlerin program geliştirme konusunda eğitilmesinin,
5. Okul öncesi eğitim kurumlarının mimarisinin ve fiziki organizasyonunun yapılmasında tüm tarafların ve uzmanların sürece dâhil edilmesinin,
6. Ailelerin okul öncesi eğitimine ilişkin bilgilendirilmesinin,
7. Benzer araştırmaların daha büyük evrenlerde ve karşılaştırılmalı olarak yapılmasının okul öncesi eğitiminin etkinliğini ve verimliliğini arttıracığı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniv. Fen Bil. Ens.

Balcı, A. (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Başal, H. A. (1998). Okul Öncesi Eğitimine Giriş Bursa: Uludağ Üniversitesi Basım Evi.

Cin, S. (1989). "Okul Öncesi Eğitimi ve Anaokulları Tasarımı Yansıması Üzerine Bir

Demiriz ve Diğerleri. (2003). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım Ankara: Alkım Yayınevi.

Fidan, Nurettin. (1996). Okulda Öğrenme ve Öğretme Ankara: Alkım Yayınevi.

Kantarcıoğlu, Selçuk. (1998). Anaokuluna Eğitim İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Küçükahmet, L. ve Diğ. (2003). Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar Ankara: Nobel Yayınları.

Oğuzkan, Ş. Oral, Güler. (1995). Okul Öncesi Eğitim İstanbul Milli Eğitim Basımevi.

Oktay, A. (1999). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem İstanbul, Epsilon Yayınları.

Turla, A ve Diğerleri. (2001). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Fiziksel Şartlar, Program, Yöntem, Teknik, Sınıf ve Davranış Yönetimi Sorunlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" Milli Eğitim Dergisi Sayı: 151.

Zembat, R. Diğerleri. (1999). Marmara Üniversitesi Anaokulu ve Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı İstanbul: Ya-Pa Yayınları.